הא כביצה בעי סוכה ואי סלקא דעתך כותבת

הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא שתי

כותבות בלא גרעינן לא הוו כביצה כותבת

הגסה וגרעינתה מי הוי יתירה מכביצה אמר

ר' ירמיה אין שתי כותבות בלא גרעינתן לא

הוו כביצה כותבת הגסה וגרעינתה הוי יתירה

מכביצה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי

תרי קבי דתמרי חד קבא דקשייתא וסריח

רבא אמר התם היינו מעמא משום דהוו ליה

פירי "ופירי לא בעו סוכה מיתיבי אמר רבי

כשהיינו לומדים תורה אצל רבי אלעזר בן

שמוע הביאו לפנינו תאנים וענבים ואכלנום

אכילת עראי חוץ לסוכה אכילת עראי אין

אכילת קבע לא אימא אכלנום כאכילת

עראי חוץ לסוכה איבע"א אכלנום אכילת

קבע ואכלנו פת אכילת עראי בהדייהו חוץ

לסוכה לימא מסייע ליה "לפיכך אם השלים

במיני תרגימא יצא ואי סלקא דעתך פירי

בעו סוכה ליתני פירות מאי מיני תרגימא

פירות ואיבעית אימא באתרא דלא שכיחי

פירי רב זביד אמר יכותבת הגסה שאמרו

חסרה מכביצה דתנן ייבית שמאי אומרים

שאור בכזית חמץ בככותבת יוהוינן בה מ"ם

דב"ש נכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור

ואנא אמינא ומה חמץ שאין חמוצו קשה

אסור בכזית שאור שחמוצו קשה לא כל

שכן מדפלגינהו רחמנא לימדה לך שיעורו

של זה לא כשיעורו של זה שאור בכזית וחמץ בככותבת ואי ם"ד כותבת הגםה

שאמרו יתירה מכביצה מכדי ב"ש אשיעורא דנפיש מכוית קא מהדרי ליתני

כביצה ואי גמי כי הדדי נינהו ניתני כביצה אלא לאו שמע מינה כותבת

פחותה מכביצה ממאי דילמא לעולם אימא לך כותבת הגסה שאמרו יתירה

מכביצה °הא סתמא כביצה ואי נמי כי הדדי נינהו יוחדא מינייהו נקט אלא

מהכא ∘עד כמה מזמנין געד כזית דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר עד ׁכביצה

במאי קא מיפלגי ר' מאיר סבר יואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה ואכילה

בכזית ור' יהודה סבר יואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה ואי זה זה

כביצה ואי ס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא כביצה שבועי

משבעא דעתא לא מיתבא אלא לאו שמע מינה כותבת הגסה שאמרו

פחות מכביצה כביצה משבעא ככותבת מיתבא דעתיה תניא רבי אומר

[יכמות מח: ד) [יבמות מח: וש״נ], **ה**) פסחים מט: ברכות מה.,

ו) [ברכות מט: פסחים מט:], ז) [שייך לעמוד א], ה) [עיי

מום׳ סוכה כז. ד״ה הא כבינה

ותוס' חולין קו. ד"ה מאי לאו], ט) [שבת קיו:],

תורה אור השלם

ו. וְאָכַלְתָּ וְשָּׁבְעְתָּ וּבַרַכְתָּ אֶת יִיְ אֱלֹהֶיךְּ עַל הָאָרֶץ

גליון הש"ם

גמ' הא סתמא כביצה. מדברי מוס' ד"ה לומר מבואר דהיה להם הגיקא הא סממא

ממום מכבילה: תום' ד"ה הא

בשעת אכילת תרומה. עיין

. טורי אבן חגיגה כד ע"ב ד"ה

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ואי נמי כי הדדי נינהו

מוסף רש"י

הַטבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

נר מצוה לד א מיי׳ פ"ו מהלכות סוכה הל' ו טוש"ע א"ח סי מרלט סעיף ב:

עשור הלכה א סמג לאוין סט טוש"ע א"ח סי׳ תריב :סעיף לו ג מיי׳ פ״ה מהלכות ברכות הלכה ח סמג עשין כו טוש"ע א"ח סימן קפד סעיף ו וסי' קלו סעיף :7

רבינו חננאל

אוקמוה דככותבת הגסה פחותה מכביצה היא ויתובי מיחרא דעחיה. ארל שרועי

תום' ישנים

בשיטתיה, דאתר[יגן] בפ' כילד מברכין [ברכות לח, ב] אני ראיתי את ר' יוחנן שאכל כזית מליח ובירך עליו תחלה וסוף, (דאמרי') [ואמריע] נמי התם [מח, א] אין מוליא רבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן. ובמקום שנהגו [פסחים מט, ב] איכא למאן דאמר מוחלפת השיטה על האי דפריך ממשנה דלקמן על ההיא דמקום שנהגו ועד כמה חוזרין כו', ואי היינו [אומרים דמוחלפת] הך להכל אתי שפיר דרבי יהודה אית ליה כזית ואפילו [לאביי] דלא מחליף לה החם, מ"מ אהאי פיסוקא לא אשכחן דפליג(י) דבכל מינים של פת מברכין לאחריו בכזית, ואע"פ מלענין יום הכפורים בעינן בלענין יום הכפורים בעינן כותבת. וכן פסק בשאילתות דרב אחאי גאון פרשת והיה עקב דהלכה כרב מאיר בכזית. וכן לענין שתיה נמי אומר רבינו שיש להחמיר ולברך על היין אפילו שחה פחות ממלא לוגמיו, ואע"ג דלענין יוה"כ בעינן מלא לוגמיו, לענין יוה"כ בעינן מלא לוגמיו, לענין ברכת היין לא בעינן הכי כמו שפירשתי לענין אכילה, וגם בטעימה דקידום אמריטן בערבי פסחים [קז, א] דבניר מרביעית סגיא. ואפילו למאן

ולומר לן] נשתייה. מ״ר. ע״כ מעמוד קודם הא כביצה בעי סוכה ואי ס"ד כו'. מימה לי מחי קושית מ"מ לעולם חימת לך [דכומבת] גדולה מכבילה ולח [יכועכת] בדינה בעי סוכה, מידוק הא כבילה בעי סוכה, אלא הא כבילה בעי נטילת ידים וברכה, דהכי דייקינן בסוכה פ' הישן [כז, א] על אביי ורב יוסף דאמרי התם אכילת עראי דסוכה מרתי חלת ביעי או כדטעים דבי רב ועייל לכלה דהיינו טובא יותר מכבילה. ושמא ניחא (לישנא) [ליה לשנויי] בלאו הכי. מיני תרגימא גמי פירי גינהו. אבל מעיקרא [בעי למימר] שאין קורא מיני תרגימא אלא מעשה קדירה ויש [בו] מחמשת מינים כדאמרינן בתוספתא [דברכות פ"ד] הביאו לפניו מיני תרגימה מברך עליו בורה מיני מזונות, והיינו לפי שיש בו מה' מינים כדהמרינן בכילד מברכין [ברכות לו, ב]. ודלא

דאמר דאכילה בכבינה. יכול

שהוליא המלך והמלכה אע"פ שמסתמא הם אכלו כדי שבען והוא אכל שיעורא דרבנן והיכי אתי דרבנן ומפיק דאורייתא כדפריך בפרק לה ב מיי׳ פ״ב מהל׳ שביחת מי שמתו (כרכות דף כ:) גבי קטן היכי מפיק אחרים ידי חובתן יש לומר דלא דמי דגדול אפילו לא אכל כלל ראוי הוא להוליא אחרים ידי

שיאכל כזית דגן מכלל דאי אכל שמעון בן שטח כזית דגן שפיר עבד

חובתן מדאורייתא וכן פרש"י התם: י לא מפני שהלכה כן כו'. אין זה במשנה אלא גמרא פריך עלה התם בפרק הישן (סוכה דף כו:) ומשני לה הכי הלכך מייתי לה הכא בהאי לישנא כאילו שנוי כן במתניתין:

הא כביצה בעי סוכה. נפרק הישן (שם דף ס.) פריך מינה לרב יוסף ואביי דאמרי אוכלין עראי חוץ לסוכה ומפרש רב יוסף תרתי תלת ביעי ואביי מפרש כדקא טעים בר בי רב ואזיל לכלה ומשני לא הא כבילה בעי נטילת ידים וברכה ולא משתרי במפה דחיישינן דילמה נגע כדאמר בפר' כל הבשר (חולין דף קז:) ותימה והא רבי לדוק כהן הוה ואמר בפרק כל הבשר (שם) התירו מפה לאוכלי תרומה ולא התירו מפה לאוכלי טהרות יש לומר דלא התירו מפה אלא לאוכלי תרומה בשעת אכילת תרומה דזהירי ביה טפי אבל לא התירו לאוכלי טהרות אפילו כהנים האוכלין על טהרת תרומה

ביני תרגימא. נפ׳ הישן (סוכה דף מ.) גבי אם השלים י"ד סעודות שחייב אדם לאכול בסוכה במיני תרגימא יצא פרש"י כגון פירות וכיסנין וקפלוטות מבושלין והכא משמע דמיני תרגימה להו פירות נינהו ואין ללמוד מכאן שיועילו מיני תרגימא להשלים שלש סעודות של שבת מדאמר הכא אם השלים במיני תרגימא יצא דשאני התם דילפינן להו ש מדכתב תלתא זימנין היום גבי מן שהוא במקום פת ואפילו אי הוה אמרינן דנפיק בג' סעודות במיני תרגימא כמו גבי סוכה מכל מהום בפירי לא נפיק דלא מהני נמי בסוכה: לומר לך שיעורו של זה לא בשיעורו של זה. מימה

ונימא שאור בכזית וחמץ כגרוגרת דנפישא כדמשמע ריש פרק המלניע

(שבת דף לא.) גבי זרק כזית תרומה לבית טמא דפריך אי לענין שבת כגרוגרת בעינן ולא סגי בכזית וכותבת סתמא הוא כביצה או מעט פחות מכביצה כדמשמע בשמעחא ואילו גרוגרת הויא בציר טובא מכביצה כדמשמע בעירובין בפרק חלון (דף פ:) כמו שאפרש בסמוך ושמא יש לומר כיון דאפיקסיה מכזית אוקמינן אשיעורא דיום הכפורים מכאן קשה דקאמר בסמוך דחמץ ככותבת לאו היינו ככותבת הגסה דיום הכפורים ואפילו הכי מספקא ליה אי חמץ ככותבת הוי כבילה או לא אמאי מספקא ליה פשיטא דהוי כבילה דמכדי בית שמאי אשיעורא דנפיש

> פסחים (קז, ב) מיני פירות ובשר בלה לחם (ד)בלהו הכי קחמר כמו שפירשתי. מאי מיני תרגימא גמי פירי הוא. וחע"ג פסחים [קו, ב] מיני פירוח ובשר כלא לחם [דובלא הכי קאמר כמו שפירשת: באי כייר תרגישא גםי פריר היוא. אושייג דפירי לא בעינן ברכה, מ"מ יכול להשלים י"ד סעודות של סוכה במיני מרגימת). ומתא) הכיאו רגיטו שלמה ורביני ועקב ראיינו במי החלים השלים של שבת במיני תרגימא ילא, והיינו נות פירי, מיהו נואה (דראשו פר של יוחי"ב) [דפורס מפה ומקדש דהפסקה של ערב יו"ט] [פסחים פ"י ה"א] לא סגי במיני תרגימא כיון שלרין לקדש על היין בכניסחו א). "ל"ברו בביצה. וקשה מ"מ אפילו [פסיש] כעלה מכוחבת נמי מיקש לן, כיון (דכ"ש) [דב"ש] אשיעורא דנפיש מכזית (ליהדרו ולימרו) [מהדרי, לימרו] בגרוגרת [דוטר] מסומבת ו"ל דבגרוגרת ליכא טעמא דיחובי דעומיה וליכה ניקוד בביצה. ולימרו) בכותבר מכלא ביין הכא, לבל בשאר שיערי ליכא יושרי לעם מ"ל בצבר. בביצה. ב"ב בב"בה. ב"ב"בה. הייל או מייכי נמי אשמעתא ולא פריך על ההיא אלא משום דאיכא פירכא אחרימי. אי נמי הכא לא הוה מלי למיכה (מיה) [מימל] כב"לה ליקוד מותה ובם לריך למעט [חללה] כדאמר בירושלמי (מית) [נימא] כבילה, דששמעות מיהא הכא דבסותבת לאיה) [איכא] יחובי דעתא, וגם לריך למעט [חללה] כדאמר בירושלמי (מית) [נימא] כבילה, דששמעות מיהא הכא דבסותבת לאיה)

הא כבילה בעי סוכה. אלמא שתי כותבות דאמרן לעיל לא שהלכה כן פחותות הן מכבילה: שחי כוחבות בלה גרעינן. שחכלן רבן גמליאל בסוכה ואמרו עלייהו לא שהלכה כן: סרי קבי דסמרי. בגרעינהון הוו קבא דקשייתא: וסרית. יש בהן קב גרעינין ויותר

אלמא הגרעין יותר מן הכותבת וסריח לשון עודף כמו תסרח על אחורי המשכן (שמות כו): אם השלים. י"ד סעודות שחדם חייב לחכול בסוכה לדברי רבי אליעזר במסכת סוכה: מרגימה. ליפתן: שחור בכוים. לענין בל יראה ובל ימלא: שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. על כרחך דחמץ נפיש מכזית ולהכי כתב שחור דחי לח כתביה וגמר מחמץ הוה אמינא דיו לבא מן הדין להיות כנדון ולא מיחייב עליה אלא בשיעורא רבה להכי כתביה רחמנא לחיוביה אכזית דאילו בפחות מכזית ליכא למימר דלא תהא ראיה חמורה מאכילה דסתם אכילה בכזית על כרחך החמור בכזית והקל ביותר מכזית: מכדי בית שמחי. לא אמרו ככותבת אלא משום דבעו שיעור חמץ טפי משל שחור שהוח בכזית מדאילטריך קרא למכתבינהו ואם מלאו שיעור פחות מככותבת והוא יתר על כזית היו משערין בו ואם כבילה פחותה מככותבת ליתני כבילה ואי נמי כי הדדי נינהו לימא כבילה שהוא שגור במשנה יותר מככותבת לענין טומאת אוכלין: כותבת סתמא כבילה. ובית שמאי כותבת סתמא אמור:

מומנין. מברכין על המזון אחריו:

שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. להכי למ יליף שחור מחמך, משום דחמן בככותבת, דלח מימח דיו לבא מן הדין להיות כנדון ושאור נמי בככותבת, להכי כחביה בהדים לשנורי כתביה בהדיה נשנורי בשיעורא זוטא ושיעורא רבה, ולהכי נקט כוחבת, דבהכי הוי ימובי דעתא, אי נמי שיעורין כמה מזמנין. שלשה שאכלו כאחת דחנן חייבין לומן ואין רשאין ליחלק (פסחים מט:) כמה יאכל עמהם ויתחייב עמהם בזימוז. ונפהא יתנו לו הכום לברך (ברכות ואכלת המזון בברכות (פסחים מט:).

תום' ישנים (המשך) [פ״ח ה״ב], ולהכי פריך ליה התם דבהא לא אשמועיט מידי. נראה [לי]. עד כמה מזמנין עליו עד כזית רבי יהודה כו' עד ואכילה בכזית. כו' עד ואכידה בכזית. נראה לרבינו דהני קראי ליתנהו אלא אסמכתא בעלמא, דמן התורה שביעה בעינן וכדאמרינו בטלמא) כדאמרינו בברכות [כ, ב] והן מדקדקין בעלמן עד כזית ועד כבילה, ואמרינן נמי בפרק מי שמתו (שם) גבי בן מברך לאביו ואשה מברכות לבעלהן עד כגון דאכל שיעורא דרבנן ואחי דרבנן ומפיק דרבנן, ופירש רש"י שלא אכל [אלא] כזית, ועוד נ"ל ראיה מדאמרינן לעיל שהעלו לו לר׳ לדוק פחות מכבילה ולח בירך אחריו, (ואי מן התורה מיירי דה״ה פחות מכזית לר"מ) [וה"ה פחות מכזית לר" מאיר, ואי מן התורה מיירי] איזה שיעור יהיה מדרבנן (והוא) [דהא ר' לדוק] לא בירך כלל. וא"מ מדאמר בפרק שלשה שאכלו ושם מח. אז ינאי

מכזית מהדרי נוקמה אכגרוגרת ויש לומר דלא מיסתבר להו לאוקמה אכגרוגרת משום דאית להו דרשה דר' חגן דאמר בפרק קמא דסוכה (דף ה:) ודעירובין (דף ד.) ארץ חטה ושעורה וגו' כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר ודריש תאנה דקרא להולאת שבת כדתנן כגרוגרת להוצאת שבת ולא מסתבר להו לאוקמא קרא דתאנה להוצאה ולאכילה אלא הכל להוצאה כיון דאכילה והוצאה לאו חד עניינא להכי מוקמי להו בכוחבת דנפקא לן מדבש דההוא קרא דהיינו דבש חמרים בכוחבת הגסה ביום הכפורים דהיינו מידי דאכילה ומיניה נמי גמרינן חמץ בכוחבת ואפילו מאן דבעי למימר בסמוך דחמץ לאו ככוחבת הגסה מכל מקום שפיר גמרינן מינה תרוייהו דלא מסרן הכתוב אלא לחכמים גבי יום הכפורים בגסה משערינן דבהכי מיתבא דעתיה וגבי חמץ בכותבת בינונית ולא בגסה שלא יהא מופלג יותר מדאי משאור ואף על גב דפריך נוקמה אכבילה אף על גב דלא כתב בההוא קרא בזה אין לחוש דהא בכעדשה נמי לא כתב בההוא קרא אבל בכגרוגרת לא מוקמינן דלא מוקמינן חאנה דקרא באכילה והולאה כדפרישית ועוד בכבילה מוקמינן שפיר כיון דהיינו שיעור אוכל הנאכל בבת אחת אבל בכגרוגרת ליכא טעמא כולי האי תימה לי אמאי לא קאמר דבהלכה למשה מסיני פליגי דקיימא לן שיעורין הלכה למשה מסיני מר סבר הכי גמירי שאור בכזית וחמץ בככותבת ומר סבר דהכי גמירי זה וזה בכזית והשתא לא תיקשי ליה ליתני כבילה ויש לומר דבפרק קמא דבילה (דף ז:) מוכחי דבקראי פליגי דטעמא דבית שמאי לאו מכח הלכתא דמייתי התם ברייתא דתניא ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור זה הוא חילוק שבין ב"ש וב"ה שבית שמאי אומרים שאור במית וכו' ומדמייתי קרא ש"מ דמכח קראי קא דרשי ליכתוב רחמנא שאור ולא בעי חמץ: עונשין

כו׳ עד דאייתו ליה כסא (דחמרא) [אחרינא] ואישתי ואמר רבא שמעון בן שטח לגרמיה דעבד לעולם אינו מוליא אחרים ידי חובתן עד מהירושלמי [ברכות פ"ו ה"א] דקאמר ר" יוחנן אכל זית ובירך עליו מחילה וסוף ופריך עלה והלא חסר גרעץ, ומחרץ שנייה (שריא) [ההיא] שהיא בריה, והחלמוד שלנו חירץ [ב]ענין אחר בברכות [לח, ב], משמע מיהא מדרבנן צריך לברך אפילו פחות מכזית בבריה. ואין נראה לרבינו לומר כן דהא לישנא דולא ישא פנים כו' שהן מדקדקין עצמן עד כזית ועד כביצה משמע שהוא מדרבנן כדפרישית. ב)

והכא לאו תרומה הוהח: